

tijdschriften

ALTERNATIVES SUD

Vol V (1998) 1: *Société civile: lieu des luttes sociales.*

De "civiele maatschappij" is een modeterm geworden, te pas en te onpas gebruikt met uiteenlopende, vaak tegengestelde betekenissen. Dit semantisch probleem heeft ook een ideologische draagwijdte. Met dit dossier wordt er gestreefd naar een maatschappelijke reconstructie van het concept, na een reis doorheen de geschiedenis van Machiavelli, via Hobbes, Locke, Adam Smith tot Hegel, Marx, Engels en Gramsci.

De term kan opgevat worden als een element van de zogenaamde "pensée unique" en de mondialisering van de kapitalistische economie. De civiele maatschappij situeert zich op het kruispunt van de markt en de staat, waarbij het opeisen van een plaats binnen deze civiele maatschappij door de volkse krachten te beschouwen is als een hedendaagse uitdrukking van de strijd voor rechtvaardigheid, de omvorming van de maatschappelijke verhoudingen en de verwerving van de hegemonie.

Meerdere auteurs brengen bouwstenen aan voor de theoretische benaderingen van de thematiek. Daarnaast wordt het concept ook geanalyseerd binnen de context van concrete samenlevingen in de Filipijnen, Columbia, Cuba en Indonesië.

Alternatives Sud
driemaandelijks
Centre Tricontinental
Louvain-la-Neuve
L'Harmattan, 5-7 rue de l'Ecole Polytechnique
75005 Paris

LA PENSÉE

Nr. 313 - januari-februari-maart 1998

De 150ste verjaardag van het verschijnen van het Communistisch Manifest wordt passend "herdacht" met de publicatie van een aantal artikels die het Manifest vanuit verschillende invalshoeken benaderen. Zo bestudeert Daniëlle Bleitrach de historische context van het Manifest en knoopt aan bij de befaamde 11de thesis over Feuerbach. Toch nemen Marx en Engels duidelijk afstand van een "proletarische partij", zoals de Bond van Communisten, waarvan zij het dogmatisme aam de kaak stellen. Waar het Manifest een Europese dimensie heeft, noopt de historische ervaring tot een verruiming van de horizon. De begrippen natie en mondialisering zijn momenten in de verwerving van een politieke dominantie.

Ivan Avakoumovitch onderzoekt de perceptie van de communistische idee bij de politieke klasse rond de jaren 1840.

Voor Gerard Raulet kan hoofdstuk III over de socialistische en communistische literatuur beschouwd worden als een ook nu nog relevante kern van het Manifest, waarin de basis wordt gelegd voor een dynamische ideologiekritiek en strategiekeuze.

Solange Mercier-Josa focust op het onderscheid tussen het politieke en het maatschappelijke, wat duidelijkheid verschaft over de stelling van de verovering van de politieke macht door het proletariaat als een noodzakelijk emancipatorisch moment.

De bijdragen van respectievelijk Samir Amin, Jean-Pierre Page en Jacques Milhau gaan nader in op de mondialisering als een nieuwe uitdaging voor het communisme.

Verder bevat dit nummer teksten rond uiteenlopende thema's, zoals Rawls en zijn "differentieprincipe" (Jacques Bidet), de evolutie van de Arabische communistische partijen na de perestroika (Faleh A. Jabar) en twee historische studies, respectievelijk over het Edict van Nantes

(Bernard Cottret) en de verhoudingen tussen het Vaticaan en de Sovjet-Unie gedurende de periode 1918-1926 (Jean George).

La Pensée
Driemaandelijks
Espaces Marx
64, Bd A. Blanqui - 75013 Paris
tel. 01.42.17.45.17

NEW LEFT REVIEW

Nr. 227, januari-februari 1998

Een dossier rond de huidige situatie en mogelijke perspectieven voor de Europese sociaal-democratie die de wind in de zeilen heeft, ondanks de globale impasse van links. De regeringen van Italië, Frankrijk en Groot-Brittannië zijn sociaal-democratisch gekleurd en in Duitsland vormt de SAD een ernstige bedreiging voor de regering Kohl.

Oscar Lafontaine, die een bijdrage levert onder de titel "De toekomst van de Duitse sociaal-democratie" pleit voor een New Dealpolitiek, die de werkloosheid, de globalisering en sociale dumping zou dienen aan te pakken (toespraak op het Congres van de SAD, 1997).

Ook voor Pierre Bourdieu is er verzet nodig tegen werkloosheid en soberheidsbeleid. Hij neemt het economisch fatalisme op de korrel en steunt hierbij op het denken van Ernst Bloch ("Geist der Utopie").

Ken Coates maakt een aantal opmerkingen rond de strijd tegen de werkloosheid en de mogelijke alternatieven inzake tewerkstelling.

Voor Donald Sassoon convergeren de sociaal-democratische ideeën naar bescheiden hervormingen en reguleringen van de markt. Er is geen intellectueel denkkader meer dat de linkse partijen kan leiden of inspireren maar wel een "fin de siècle-socialisme", gekenmerkt door theoretische armoede en een defensieve strategie.

Sassoons indrukwekkend politiek-historisch boek "One Hundred Years of Socialism", wordt besproken door Geoff Eley en Göran Therborn. Ondanks hun sterke appreciatie voor het encyclopedisch karakter van dit werk vechten beide auteurs o.m. zijn conclusie aan met de vraagstelling of met het terzijde stellen van de transfor-

merende en utopische ambities van het socialisme, de stuwkracht van de beweging niet verloren dreigt te gaan. Sassoons werk is vooral een (zeer goede) sociaal-democratische partijpolitieke geschiedenis geworden maar schiet tekort inzake sociale geschiedenis en wordt gekenmerkt door een gebrek aan theoretische diepgang en een klein-eurocentrische blikvernaauwing, aldus critici.

Buiten het hoofdthema, treffen we bijdragen aan omtrent de "vermarkting" van het universitaire onderwijs, enkele cultureel-maatschappelijke studies en een artikel over slavernijpraktijken nu in Soedan.

Nr. 228, maart-april 1998.

Robert Wade en Frank Veneroso analyseren de financiële crisis in Oost-Azië en de reddingsoperaties door het Westen en het IMF. De IMF-politiek leidde tot een verdere destabilisering van de economieën en gaf aan de Westerse concerns de gelegenheid voordelen te verwerven tegen een lage prijs.

De bijdrage van Gilbert Achcar bevat een verontrustende analyse van de doelstellingen achter de Amerikaanse militaire uitgaven. De uitgaven zijn er onevenredig hoog, vergeleken met de beperkte macht van landen als Irak en Noord-Korea, mikpunten van de Amerikaanse buitenlandse politiek. Achcar brengt argumenten aan voor de stelling dat de VS zich eerder wapent om zich desgevallend te meten met Rusland en China. Hiermee worden de bijzondere gevaren aangegeven van de Navo-expansie, die als een provocatie kan aanzien worden, van aard de Russische positie tegen verdere nucleaire ontwapening te verharderen.

Simon Sheppard beschrijft een nieuw organisatie-type van militaire huurelingen.

Op maatschappelijk-cultureel vlak stippen we een artikel aan van Fredric Jameson over de band tussen architectuur en speculatieve economie, een reconstructie van de verschillende historische en wetenschappelijke benaderingen van de homo-identiteit door David Fernbach, een polemisch artikel van Nancy Fraser over hetero-seksisme en tenslotte een visie van Masao Miyoshi over radicale kunst op de Documenta X terwijl Rebecca Hill een overzicht geeft van het werk van de Afro-Amerikaanse feministische en communistische militante Claudia Jones.

New Left Review
Tweemaandelijks
New Left Review Ltd
6 Meard Street - London W IV 3 HRR
tel. 0171.734.8839 - fax 0171.734.0059

MONTHLY REVIEW

vol.49/8, januari 1998

De hoofdbrok van dit nummer wordt gevormd door een debat over de juiste inschatting van globalisering en technologische verandering voor de evolutie van het kapitalisme, volgens haar is er geen sprake van een historische breuk in het kapitalisme, geen verandering van tijdperk ingeluid door globalisering, postfordisme of postmodernisme. Deze concepten verdoezelen de historische specificiteit van het kapitalisme, dat per definitie voortdurend verandert en ontwikkelt. Wel kunnen wij de diversifiëring en uitbreiding waarnemen van de oude logica van een economie, gebaseerd op massa-productie.

Maar indien de basis van het systeem dezelfde is, waarom verandert er dan zoveel, werpen Frances Fox Piven en Richard A. Cloward op. Dat geldt in het bijzonder voor de machtsverhoudingen tussen de sociale klassen, de defensieve opstelling van de vakbeweging, haar verlies aan invloed en de ommekeer van historische linkse partijen in de richting van een neo-liberale politiek en het zich afwenden van de georganiseerde arbeidersbeweging. De kenmerken van het kapitalisme: vernieuwing en ontwikkeling, interageren met verschuivingen in klassemacht, patronen van ruil, productie, cultuur en politiek. Deze ontwikkelingen kenmerken de breuk met het verleden.

Vol.49/9, februari 1998.

Socialisten betogen sedert lang dat het kapitalisme ongewenste tijdsstructuren en banden oplegt. De arbeidsduur en de ermee verbonden disciplinerende van de arbeiders was een thema van discussie en een strijdpunt binnen de arbeidersbeweging met o.m. uitspraken van Marx, Lafargue en E.P. Thompson... In zijn artikel "Confronting the Time Bind: Work, Family and Capitalism" confronteert Peter Meiksins ons met

een recent werk van Hochschild, waarin de vraag opgeworpen wordt of de (kapitalistische) werkplaats niet een vluchtheuvel is geworden voor de hardere realiteit van het privéleven! Dit leidt tot een discussie over de verhouding tussen arbeid en vrije tijd, de huishoudelijke taakverdeling en de druk die kan uitgaan op de gezinsleden. Peter Meiksins knoopt tot slot van zijn artikel aan bij de utopische droom van de jonge Marx, die voor hem werkelijkheid kan worden in een postkapitalistische wereld, waarin mensen zelf kiezen hoeveel en wanneer zij willen werken.

Een volgende bijdrage in het tijdschrift handelt over New Labour en de reorganisatie van de Britse politiek, zowel bij de conservatieven als bij de Labourpartij. De auteur, Simon Kennedy, vraagt zich als besluit af hoe New Labour de komende jaren in staat zal zijn het pakket aan soberheidsmaatregelen te verkopen aan een vijandig electoraat. Labour wordt immers historisch geïdentificeerd met de welvaartsstaat.

Verder: artikelen over de oncontroleerbaarheid van het globaliserende kapitalisme (Istvan Mészáros) en de negatieve gevolgen van automatisering en informatisering op het beheer, het onderricht en het wetenschappelijk onderzoek binnen het hoger onderwijs (David F. Noble).

Vol.49/10, maart 1998.

Michael Löwy leidt het nummer in met de aandacht te vragen voor de betekenis van het zapatisme, als een (Mexicaanse) beweging, die zich kant tegen het neo-liberalisme en die op een "bescheiden schaal bekoring en verrukking tracht te geven aan de wereld".

Het tijdschrift publiceert in hetzelfde nummer een uit het Duits vertaalde bijdrage van Uwe-Jens Heuer en Gregor Schirmer, beiden verbonden aan de PDS-fractie in de Bundestag. Zij demystificeren de zogenaamde mensenrechtenpolitiek van de Verenigde Staten en pleiten voor een opstelling die verschilt van de imperialistische instrumentaliserende.

Onder de sprekende titel "The New Theology of the First Amendment: Class Privilege over Democracy" onderzoekt Robert W. Mc Chesney, docent journalistiek, de vaak commerciële interpretatie en aanwending van dit grondartikel van de Amerikaanse constitutie dat de individuele vrijheid van uitdrukking wil waarborgen.

Tenslotte maakt Edwin S.D. Hofman, docent Afro-Amerikaanse geschiedenis, ons deelachtig aan zijn ervaringen in het verwerven van inzicht in de persoonlijke relaties tussen blanken en zwarten. Hij vertelt welke inspanningen er moeten verricht worden om de Afrikaans-Amerikaanse ervaringen te begrijpen en zich te bevrijden van racistische elementen in het denken en aanvoelen.

Vol 49/11, april 1998.

Een debat tussen de socioloog John Bellamy Foster en de sociaal-geograaf David Harvey omtrent de ernst van de milieucrisis vult nageoog heel dit nummer.

De termen van het debat hebben betrekking op de inschatting van de schaalgrootte van de globale ecologische crisis en de maakbaarheid van een menselijke samenleving, die milieu en natuur kan beheersen vrij van kapitalistische roofofbouw. In hoeverre zijn de opvattingen van de ecologen apocalyptisch? Een en ander heeft te maken met het onderscheid dat gemaakt moet worden tussen een geologisch en een menselijk tijdsperspectief (zie Stephen Jay Gould). Immers onze kijk op de hedendaagse samenleving is beperkt tot onze eigen levenstijd en deze van enkele volgende generaties. Op welke wijze kunnen marxisten de milieucrisis ernstig nemen, zonder te vervallen in de natuurromantiek en de sentimentaliteit rond dieren, eigen aan de dominerende middenklasse binnen de milieubeweging? Het socialisme dient ecologisch te worden zonder op te houden socialistisch te zijn. Volgens Marx zijn beiden niet te scheiden.

Monthly Review
Maandelijks
Monthly Review Foundation
122 West 27th Street - New York- NY 10001
Tel. 212...691.2555 - Fax. 212.727.3676

OIKOS

Nr.5 - Herfst 1997

Voor Dani De Waele vormt het "verhaal over genetisch gemanipuleerde sojabonen" het uitgangspunt voor uitvoerige beschouwingen

omtrent de wisselwerking tussen natuur, cultuur, ethiek en biotechnologie.

Ulrich Melle en Willy Weyns gaan nader in op de thematiek van het milieuoptimisme met de ideeën geformuleerd door de Amerikaanse denker Gregg Easterbrook.

Het duurzaamheidsbegrip wordt bekeken door Wim Zweers vanuit een participierend gezichtspunt (zoals de titel van zijn bijdrage luidt). Voor de auteur is participatie (van mensen in de natuur) een "noodzakelijk einddoel en een non-anthropocentrisch duurzaamheidsbegrip een voorwaarde voor zowel een ethisch als een ecologisch aanvaardbare wereld". Hetzelfde onderwerp wordt op polemische wijze aangesneden door de economengroep Joekels en andermaal behandeld in een recensie (Ontwikkeling en Duurzaamheid door Gimeno, Weiler en Holemans, VUB-press, Brussel 1996)

Nr.6 - Winter 1998

In dit nummer komen twee dossiers aan bod. Zo wordt nogmaals aandacht besteed aan het duurzaamheidsbegrip, respectievelijk in een artikel van Jan Vanoppen omtrent duurzame landbouw en van Eric Pompen over de verhouding tussen duurzame ontwikkeling en economische groei.

Het tweede dossier betreft de kritiek op de zogenaamde kosten-batenanalyse, waar deze zich baseert op een normatieve politieke theorie (een neo-klassieke welvaartstheorie waarin milieuproblemen in economische termen worden geformuleerd). Het debat wordt ingeleid door Maria Deblonde en Michael Jacobs analyseert op een kritische wijze het concept, hierbij verbanden leggend met de overlegdemocratie en de openbare besluitvormingsorganen.

Johan Malcorps bekijkt de actualiteit en vraagt zich af of we te maken hebben met een tweede groene golf inzake milieu en gezondheid.

Eem "in Memoriam" is gewijd aan de op 5 december 1997 te Berlijn overleden groenlinkse denker Rudolf Bahro.

Oikos
politiek-milieu-cultuur
Drongenstationstraat, 13
9031 Drongen
tel. en fax 09.236.34.82

RES PUBLICA

Volume XL - 1998 - N.1

Marc Hooghe (VUB) stelt dat het Belgisch politiek systeem geportretteerd wordt als gesloten voor outsiders. De problemen die de nieuwe sociale bewegingen opwerpen komen op het politieke agenda, maar vermelde bewegingen vinden zelf geen toegang tot de besluitvorming. Dit vergroot de legitimeringscrisis van het politiek systeem. (Selectieve uitsluiting in het Belgisch politiek systeem.)

Voor Pascal Verhaert is de Belgische houding tegenover de telecommunicatie het resultaat van een gepolitiseerde corporatistische besluitvorming. Hij doet een aantal suggesties voor een meer pro-actieve politiek. (Het Belgisch telecommunicatiebeleid: een retrospectieve analyse.)

André Alen en Kristin Henrard (Rechtsfaculteit KUL) gaan de potentiële relevantie na voor Zuid-Afrika van de bescherming van politieke minderheden in België.

Anja Detant (Centrum voor de Inderdisciplinaire Studie van Brussel VUB) neemt het begrip Natie onder de loep, waarbij ze focust op een analyse van de betekenis van taal en territorialiteit in België. De institutionele hervorming van de Belgische staat lijkt parallel te verlopen met een herdefiniëring van het geheel van de Belgische samenleving. Zij spoort o.m. de elementen op, die verklaren waarom het "nationalisme" van de gewesten inwerkt op de politieke ontwikkeling in het Hoofdstedelijk Gewest. Het is voor haar niet ondenkbaar, dat in de toekomst de scheiding volgens taalcriteria wegdeemstert en vervangen wordt door een vereenzelviging op basis van een territoriaal criterium, met instemming van alle Brusselse inwoners.

Een drietal meer technisch gerichte bijdragen sluiten dit nummer af: personeelsbeleid in lokale besturen, lokale en provinciale elites in Oost-Vlaanderen, de meervoudige voorkeurstem bij de wetgevende verkiezingen van 1995.

Res Publica
Tijdschrift voor Politologie
Politologisch Instituut,
E. Van Evenstraat 2B, 3000 Leuven

Jos Wolles